

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПОДІЇ

The Encyclopedia Herald of Ukraine

2022. Vol. 14

DOI: 10.37068/evu.14.11

Article history:

received 01/12/2022

accepted 12/12/2022

published 15/12/2022

Citation: Dobko, T. (2022). On the solidarity of the National Library of France with Ukrainians. *The Encyclopedia Herald of Ukraine*, 14, 91-95. <http://doi.org/10.37068/evu.14.11>

© 2022 Author

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution licence, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ISSN 2706-9990 (print)
ISSN 2707-000X (online)

Про солідарність Національної бібліотеки Франції з українським народом

Тетяна Добко

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-5993-7856

Email: dobkotaster@gmail.com

Резюме

Повідомлено про солідарність Національної бібліотеки Франції та інформаційну підтримку українського народу в боротьбі проти воєнної агресії РФ. Серед такої підтримки – популяризація українських видань, зокрема національної енциклопедії України (ЕСУ).

Ключові слова

Національна бібліотека Франції, Лоранс Анжель, Анна Київська, Федір Акименко, Енциклопедія Сучасної України.

On the solidarity of the National Library of France with Ukrainians

Tetiana Dobko

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-5993-7856
Email: dobkotaster@gmail.com

Abstract

The communication refers to the contribution of the National Library of France to information support, material assistance and solidarity with the Ukrainian people in their defense against the military aggression of the Russian Federation. Among such support is the popularization of the national encyclopedia of Ukraine (The Encyclopedia of Modern Ukraine).

Keywords

National Library of France, Laurence Engel, Anne of Kyiv, Theodore Akimenko, Encyclopedia of Modern Ukraine.

Національна бібліотека Франції (НБФ), одна з найвідоміших бібліотек світу як за кількістю, так і унікальністю фондів, не лише успішно впроваджує інноваційні технології задля поповнення, збереження духовних надбань французького народу, а й нині здійснює комплексну багатоаспектну діяльність щодо підтримки України в непростий для неї історичний час.

Так, з початком широкомасштабного вторгнення військ РФ на територію України було оголошено, що бібліотека мобілізує свої зусилля на допомогу Україні у збереженні її матеріальної та духовної спадщини. Очільниця Бібліотеки Лоранс Анжель 4 березня 2022 року виступила з офіційною заявою: “Усі відділи Національної бібліотеки Франції разом зі мною висловлюють свою солідарність з українським народом і суворо засуджують російську агресію на території України. Європа дуже добре знає, що таке безвихідь війни та її трагічні і невідворотні наслідки. НБФ братиме участь у всіх необхідних заходах, щоб підтримати Україну. Вона докладе зусиль для вшанування української культури в усіх її виявах, починаючи з підтримки наших колег, що працюють над збереженням культурної спадщини, й надання притулку у Франції всім тим, хто цього потребуватиме”¹.

Співробітники НБФ розгорнули широку діяльність з висвітлення різних сторінок історії та культури України. На сайті бібліотеки створено спеціальний розділ “Солідарність з українським народом”, де згруповано основні матеріали на цю тему². 8 квітня на офіційній сторінці НБФ у мережі Фейсбук відбулася онлайн-зустріч із циклу “НБФ у моїй вітальні” з директоркою відділу рукописів Ізабель ле Масне де Шермон. Вона розповіла про життя і діяльність Анни Київської, яка стала королевою Франції, взявши шлюб із королем Генріхом I. Цей вінценосний союз був тоді, за її словами, свідченням економічної та політичної ролі, що відігравали київські князі. Королева

¹Engel, L. (2022) Déclaration de présidente de la BnF en solidarité avec le peuple ukrainien. *BnF*. <https://www.bnf.fr/fr/declaration-de-laurence-engel-presidente-de-la-bnf-en-solidarite-avec-le-peuple-ukrainien>

²Solidarité avec le peuple ukrainien. (2022). *BnF*. <https://www.bnf.fr/fr/solidarite-avec-le-peuple-ukrainien>

Анна є символом зв'язків, що об'єднують з давніх-давен Францію та Україну. Було продемонстровано королівський акт 1061 року, написаний латиною на пергаменті й підписаний королевою Анною ("Diplome de Philippe Ier, roi de France, concernant les autels de Pernant et Colombes, avec la souscription de sa mere la reine Anne de Kiev"³), що від 19 ст. зберігається в бібліотеці.

У фондах НБФ українських стародруків небагато, але вони красномовно свідчать про внесок українців у світову культуру. Привертає увагу карта України Гійома Левассера де Боплана "Carte d'Ukraine Contenant plusieurs Provinces comprises entre les Confins de Moscovie et les Limittes de Transilvanie" 1686 року. У відділі образотворчих видань зберігається портрет визначного державного діяча, гетьмана України Івана Мазепи, датований 1775 роком, автором якого є польський художник французького походження, живописець, графік і гравер Жан-П'єр Норблен де ла Гурден⁴.

15 квітня 2022 р. у НБФ відбувся концерт на підтримку України, присвячений творчості українського композитора Федора Акименка⁵. Він довгий час мешкав у Франції, і після смерті його архів, що містить 70 нотних рукописів з автографами, листування та різноманітні папери, було передано в 1956 році до Національного архіву Франції. У 1996 році ці документи надійшли до музичного відділу НБФ. Серед матеріалів, що зберігаються в НБФ, є багато неопублікованих праць композитора. Твори Ф. Акименка звучали у виконанні музикантів філармонійного оркестру Radio France. Усі кошти, виручені від цього вечора, НБФ спрямувала на придбання великої партії матеріалів для консервації, пакування та збереження книжкових фондів для Національної бібліотеки України імені В. Стефаника.

20 квітня у БНФ відбувся круглий стіл "Аналіз і наслідки війни в Україні", на ньому науковці Фонду стратегічних досліджень обговорювали проблеми війни та її регіональні й стратегічні наслідки.

Надзвичайно важливою й інформативною стала спільна акція Об'єднання музеїв Метрополітен Руан Нормандія та Національного інституту історії мистецтв за підтримки Лувру, Центру Помпиду, Музею д'Орсе, Національної бібліотеки Франції, Музею європейських і середземноморських цивілізацій та інших інституцій. Вони виступили з ініціативою відкрити культурний форум, щоб підтримати українську культуру в умовах війни⁶. Це дало змогу скоординувати і сконсолідувати зусилля дослідників, організувати цикл конференцій з питань мистецтва, історії та культурної спадщини України. У червні 2022 р. українське питання було на порядку денному щорічної генеральної асамблеї Конференції європейських національних бібліотек (CENL).

З метою популяризації знань про Україну в читальних залах, бібліотекарі НБФ підготували тематичні добірки книг та організували на відкритих стендах книжкові виставки літератури й аудіовізуальних документів, що висвітлюють різноманітні питання з життя нашої держави. Результатом співпраці всіх 14 підрозділів відділу ко-

³L'acte royal d'Anne de Kyiv. (2022). *YouTube. Bibliothèque nationale de France*. <https://www.youtube.com/watch?v=u252c8nQfyE>

⁴Mazeppa. (n. d.). *BnF. Les essentiels de la littérature*. http://classes.bnf.fr/essentiels/grand/ess_2032.htm

⁵Розлогу довідку про Ф. Акименка див.: Шульгіна, В. Д. (2001). Акименко Федір Степанович. У кн. І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. (Ред.), *Енциклопедія Сучасної України* (Т. 1). Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. <https://esu.com.ua/article-43441>

⁶A Rouen, un forum culturel pour l'Ukraine. (2022, 2 Mar.). *Réunion des Musées Métropolitains Rouen Normandie*. <https://musees-rouen-normandie.fr/fr/actualites/a-rouen-un-forum-culturel-pour-l-ukraine-0>

лекцій НБФ став бібліографічний показчик “Україна в зібраннях НБФ”, доступний у читальних залах бібліотеки та в мережі Інтернет. Видання охоплює джерела з історії, географії, краєзнавства, етнографії, політології, економіки, культури, художньої літератури, мистецтва України. Ця бібліографія засвідчує унікальність збережених матеріалів (книжкових видань, рукописів, карт, фотографій, фільмів, монет, музичних творів, відеоігор) та розмаїття української культури. Вона знайомить читача з історією України й служить своєрідним путівником у різноманітних фондах українки НБФ.

У блозі всевітньо відомої мультимедійної цифрової бібліотеки Gallica розміщено низку публікацій, підготовлених фахівцями НБФ, що присвячені Україні, зокрема про гетьмана України Івана Мазепу⁷, українську хорову капелу “Думка”⁸, українську франкомовну пресу у Франції (1919–1920 рр.)⁹, Шолом-Алейхема, письменника, який народився, багато років жив і творив в Україні¹⁰. Окрема бібліографія за фондами НБФ – про визначного українського філософа, поета, педагога Григорія Савича Сковороду з нагоди його 300-річчя.

За час повномасштабної війни РФ проти України до Франції прибуло вже понад 100 тисяч осіб¹¹. Щоб полегшити інтеграцію їх у суспільне й культурне життя Франції, у залі G відділу літератури та мистецтва українцям запропоновано добірку книг та онлайн-сервісів для вивчення французької мови. Із цією ж метою бібліотекарі НБФ підготували методичний посібник “Лабораторія FLE в залі G: корисні ресурси на допомогу українцям”, а мовна школа Skilleos (партнер НБФ) надає безкоштовний доступ до опанування французької та української усім охочим.

Значну увагу приділяють інформуванню читачів бібліотеки про нові видання, пов’язані з Україною, що нині часто виходять друком у Франції та інших країнах. Книжкові новинки представлено в читальних залах на відкритих стендах. Розмаїття матеріалів про Україну з усіх галузей знань представлено також на електронних ресурсах, які передплачує НБФ та безкоштовно надає своїм користувачам у читальних залах бібліотеки.

Співробітники відділу історії збирають спеціальну колекцію ефемерних (летючих) документів про війну Росії проти України (брошури, буклети, плакати, листівки, афіші, оголошення тощо). До колекції потрапляють будь-які документи незалежно від того, хто їх створив, головне, щоб вони були пов’язані з війною в Україні, гуманітарною допомогою і солідарністю з українським народом. На думку співробітників НБФ, цей архів дасть змогу зберегти для майбутніх дослідників, серед них, імовірно, й енциклопедистів, важливі свідчення про конфлікт, скласти повніше уявлення про драматичні події сьогодення.

⁷Breuil, I. (2022). Mazeppa, héros national et romantique. *Gallica*. <https://gallica.bnf.fr/blog/13102022/mazeppa-heros-national-et-romantique>

⁸Viault, A. (2022). Doumka, icône de l’art choral ukrainien. *Gallica*. <https://gallica.bnf.fr/blog/03052022/doumka-icone-de-lart-choral-ukrainien>

⁹Blavatsky, S., Breuil, I. (2022). La presse ukrainienne francophone en France (1919–1920). *Gallica*. <https://gallica.bnf.fr/blog/04072022/la-presse-ukrainienne-francophone-en-france-1919-1920p>

¹⁰Froehlicher-Chaix, C. (2022). Cholem Aleichem. *Gallica*. <http://gallica.bnf.fr/blog/13092022/cholem-aleichem>

¹¹Докладно про стан українських переселенців у країнах Європи, напр., див.: Kortukova, T., Kolosovskiy, Y., Korolchuk, O., Shchokin, R., & Volkov, A. (2022). Peculiarities of the Legal Regulation of Temporary Protection in the European Union in the Context of the Aggressive War of the Russian Federation Against Ukraine. *International Journal for the Semiotics of Law – Revue internationale de Sémiotique juridique*, 35 (6). <https://doi.org/10.1007/s11196-022-09945-y>

Збереження цифрових ресурсів в мережі Інтернет – ще один важливий напрям діяльності бібліотеки. Для того, щоб мати обов'язковий примірник об'єкта інтелектуальної власності, розміщеного в Інтернеті, НБФ збирає франкомовний та інший контент вебсайтів, блогів, статей у пресі, соціальних мережах. Нині існує 500 вебсайтів, щодо яких триває постійний моніторинг і збереження оприлюднених матеріалів. Цей напрям роботи узгоджений із міжнародною програмою архівування цифрової інформації (НБФ – один із членів-засновників Міжнародного консорціуму зі збереження Інтернету). Спільно з Національною бібліотекою Нідерландів НБФ формує колекцію інтернет-матеріалів під назвою “Війна в Україні”.

Важливо знати, що в базі даних НБФ “Цифрова бібліотека Паризької філармонії” зберігається й запис гімну України композитора Михайла Вербицького (доступний у бібліотеці на аудіовізуальних носіях та віддалено для читачів бібліотеки). 15 березня 2022 року він звучав у Паризькій філармонії під час концерту Національного оркестру Іль-де-Франс під керівництвом Кейс Скальоне.

З огляду на стрімке зростання в світі інтересу до України та з метою популяризації історичних і культурних надбань українського народу Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ) за підтримки Посольства України у Франції передала до фондів НБФ 22 томи “Енциклопедії Сучасної України”, що зберігалися в обмінному фонді бібліотеки. Перший і 24-й томи ЕСУ до фондів НБФ були надіслані Інститутом енциклопедичних досліджень НАН України; було передано й кілька енциклопедознавчих праць Інституту. Безперечно, “Енциклопедія Сучасної України”, представлена в одному з читальних залів НБФ, працюватиме на позитивний імідж України.

Сподіваємося, що міжнародна співпраця, культурний обмін між НБФ і НБУВ, іншими бібліотеками та інституціями України буде надалі поглиблюватися й розширюватися, сприятиме взаємопізнанню і духовному взаємозбагаченню.